دکتورسالح ئیبراهیمی

ئەگەر خوا (بۆ تاقی‌کردنەوە) زیانێ بە تۆ بگەیێنێ، جا هیچ‌کەس بێجگە لەو ئەوە لانابا، ئەگەر بیەوێ خێرێکی بۆ تۆ هەبێ، هیچ‌کەس ناتوانێ بەری چاکەی خوا بگرێ، بە هەرکەس لە بەندەگانی خۆی کە بیەوێ خێر و بەرەکەت دەگەیێنێ، هەر ئەویشە لێبور و دڵاوێن ﴿١٠٧﴾ بڵێ: ئەی خەڵکینە! لە لایەن خواوە ڕاستی و هەقتان بۆ هاتووە، هەرکەس ڕێنوێن بێ، بۆ خۆی ڕێنوێن بووە و کەسێکش لاڕێ بێ، بە هەقیقەت بە زیانی خۆی لاڕێ بووە، و من وەکیل و بریکار و پارێزەری ئێوە نیم ﴿١٠٨﴾ و لەوەی بۆ تۆ دێ، پەیڕەوی بکە، و تابشتت هەبێ تا خوا داوەری بکا و هەر ئەویشە باشترینی داوەران ﴿١٠٩﴾

سوورەی هوود ١٢٣ ئایەتە

سوورەی هوود لە مەککە هاتۆتە خوارەوە و بە (بسم‌الله)وە ١٢٣ ئایەتە.

بە ناوی خوای بەخشەر وا دڵاوێن.

ئەلف، لام، ڕا، ئەمە کتێبێکە نیشانە و بەڵگەکانی پتەو کراون و لە پاشان لە لایەن کارزانی زانا بە ناخی، ڕاڤە کراون ﴿١﴾ (بانگەوازی من ئەمەیە) کە بێجگە لە خوا شتێ‌تر مەپەرستن، من لە لایەن خواوە بۆ ئێوە ترسێنەر و مزگێنیدەرم ﴿٢﴾ لە پەروەرێنەری خۆتانیش داوای لێ‌خۆش‌بوون بکەن، لە پاشان بگەرێنەوە بۆ لای ئەو تا بە شێوەیەکی چاک تا ماوەیەکی دیاری‌کراو سوودتان پێ‌بگەیێنێ و بە هەر خاوەن چاکەیەک چاکەی خۆی پێ‌بگەیێنێ، ئەگەر (لەم فەرمانە) ڕوو بسوورێنن، جا بە هەقیقەت ترسی ئازاری ڕۆژێکی گەورەم بۆتان هەیە ﴿٣﴾ (بزانن) تەنیا گەڕانەوەی ئێوە بۆ لای (خوا)یە و ئەو بە سەر هەموو شتێکدا زاڵە ﴿٤﴾ ئاگادار بە! کاتێ کە ئەوانە (سەریان لێک نێزیک دەکەنەوە و) سینگیان خوار دەکەنەوە تا خۆیان (و قسەکانیان) لەو (پێغەمبەرە) بشارنەوە، ئاگادار بە! ئەو دەمەی کە ئەوانە جلکەکانیان لە خۆیانەوە دەپێچن، خوا دەزانێ چییە و ئەوانەی دەیشارنەوە یا ئاشکرای دەکەن خوا لە ڕاز و نهێنی دڵ و ناو سنگ ئاگا و زانایە ﴿٥﴾

Dr. Saleh Ebrahimi

دکتور سا لح ئیبرا هیمی

هیچ جوولّندەیەک لە زەویدا نییە، مەگەر ئەوەی ڕۆزییەکەی لەسەر خوایە، و دەیشزانێ بنکەی لە کوێیە و لە کوێدا خۆی حەشار دەدا و خۆیان شاردەوە، هەموو ئەوانە لە کتێبی ئاشکرا (تەتەڵەی زانستی خوا)دایە ﴿٦﴾ ئەو زاتێکە ئاسمان و زەوی لە شەش ڕۆژدا ساز داوە و تەختی فەرمانڕەوایی ئەو لەسەر ئاو بوو (لەبەر ئەمە خولّقاندنی) تا ئێوە تاقی بکاتەوە، کامتان کردەوەتان باشترە، ئەگەر بلّێی: ئێوە دوای مردن زیندوو دەکرێنەوە، ئەوانەی خوانەناسن، دەلّێن: ئەمە هەر بە ئاشکرا جادووە ﴿٧﴾ ئەگەر سزادانیان تا سەردەمێکی بەرتەسک دوا بخەین، (بە گاڵتە) دەلّێن: چ شتێک ڕێی پێنەداوە؟ ئاگادار بن! ئەو ڕۆژەی بۆیان دێ، ئیتر ناگەڕێتەوە، و ئەوەی گاڵتەیان پێ دەکرد، داوێنیان دەگرێتەوە ﴿٨﴾ ئەگەر لە لایەن خۆمانەوە بە مرۆڤ تامی خۆشی بچێژین، لە پاشان لێی بگرینەوە، بەڕاستی زۆر بێهیوا و ناسپاس دەبێ ﴿٩﴾ ئەگەر چاکەگەلی دوای سەختی و نارەحەتی بەو بگەیێنین، بە یەقین ئەلّێ: قۆرت و ناخۆشیم لێ دوور کەوتەوە و ئیتر ناگەڕێتەوە، لە خۆشی و شادی و خۆ قەفکردندا نوقم دەبێ ﴿١٠﴾ مەگەر ئەوانەی کە (بە هۆی بڕواوە) تابشتیان هێنا و کردەوەی چاکیان ئەنجام دا کە بۆ ئەوان لێخۆشبوون و پاداشت و مزەیەکی گەورە هەیە ﴿١١﴾ ڕەنگە هەندێ نیشانە کە بۆ تۆ دێ، خۆی لێ ببوێری و ببێتە مایەی دلّتەنگیت کە دەلّێن: بۆچ گەنجێ بۆ تۆ نەهاتۆتە خوارێ؟ یا بۆچ فریشتەیەک لەگەلّی نەهاتووە؟ (ڕابگەیێنە و نیگەران مەبە، چونکە) تۆ تەنیا ترسێنەری، هەر خوا چاودێری هەموو شتێکە (و بە کاروباریان ڕادەگا) ﴿١٢﴾

Dr. Saleh Ebrahimi

دکتور سا لح ئیبراهیمی

یا ئەوانە دەڵێن: ئەم (قورئانەی) بە درۆ ئەیداتە پاڵ (خوا)، بڵێ: ئەگەر ڕاستبێژن، جا ئێوەش دە سوورەتی وەکوو ئەو (سوورە) درۆینانە بێنن، و هەرکەسێ کە ئەتوانن بێجگە لە خوا (تا بۆ ئەم کارە) یارمەتیتان بدا بانگی بکەن ﴿١٣﴾ جا ئەگەر وەڵامی ئێوەیان نەداوە، بزانن کە تەنیا (قورئان) بە زانستی خوا هاتووە و هیچ خوایێ بێجگە لەو نییە، جا ئایا بەم حاڵەوە دەیسەلمێنن؟ ﴿١٤﴾ کەسانێ کە ژیانی دنیا و زەرق و بەرق و جوانی ئەویان دەوێ، پاداش و مزەی کردەوەیان لەم دنیایەدا (بە تەواوی) ئەدەینێ و هیچیشیان لێ ناکرێ ﴿١٥﴾ (بەڵام) ئەوانە لە ڕۆژی بەرێدا بێجگە لە ئاگر (بەشێکیان) بۆ نییە و ئەوەی لە دنیا (بۆ غەیری خوا) ئەنجامیان داوە بە فیرۆ دەروا ﴿١٦﴾ ئایا کەسێ بەڵگەیەکی ڕوونی لە لایەن خواوە هەبێ و شایەدێکی (وەکوو پێغەمبەر) لە لایەن خواوە (قورئان) بخوێنێتەوە و بەر لە قورئانیش کتێبی مووسا کە پێشەوا و جێی بەزەیی بوو شایەدی لەسەر ئەمە ئەدا، ئەوانە (هەقیقەت خوازان) بەو (بە پێغەمبەر) بڕوا دێنن، هەرکەس لە کۆمەڵانی دیکە حاشای لێ بکا، ئاگر جێیانە، جا کەوایە تۆ دوودڵیت (لە هاتنی) قورئاندا نەبێ کە ئەوە ڕاست و هەقە و لە پەروەرێنەرتەوەیە، بەڵام زۆربەی خەڵک بڕوا ناهێنن ﴿١٧﴾ چ کەسێ لەوانە ستەمکارترن کە بە دەم خواوە درۆ دەکەن، ئەوانە (لە ڕۆژی بەرێدا) دەخرێنە حزووری پەروەرێنەریان و شایەدان (پێغەمبەران) دەڵێن: ئەمانە ئەو کەسانەن کە بە دەم خواوە درۆیان دەکرد، ئاگادار بن! لەعنەتی خوا لە ستەمکاران بێ ﴿١٨﴾ ئەو جۆرە کەسانەی وا (خەڵکیان) لە ڕێگای خوادا دەگێڕاوە و خەڵکیان بە لارێدا دەبرد و خۆیشیان بڕوایان بە ڕۆژی پەسڵان نەبوو ئەوانەن لەحنەتیان لێ کراوە ﴿١٩﴾

Dr. Saleh Ebrahimi

دکتور سا لح ئیبراهیمی

ئەوانە هیچ کاتێ هێزی هەڵاتنیان لە زەویدا (لەدەس خوا) نییە و بێجگە لە خوا دۆست و پشتیوانێکیشیان بۆ نییە، ئازاری خوایان لەسەر زیاد ئەبێ، ئەوانە هیچ دەمێ هێزی بیستن (ی هەق)یان نەبووە و هەقیقەت نابینن ﴿٢٠﴾ هەر ئەوانەن کە خۆیان دۆڕاند و هەر درۆ و دەلەسەیەکیش بە دەم خواوە هەڵیانبەست لە کیسیان چوو ﴿٢١﴾ (جا لەبەر ئەمە) بە هەقیقەت ئەوانە لەو دنیادا لە هەموو کەس دۆڕاوتر و زیان لێکەوتووترن ﴿٢٢﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە و کاری چاکیان کردووە و لە ڕاست خوادا خۆیان بە کەم داناوە و خۆیان بە خوا سپاردووە، ئەوانە بەهەشتین و هەمیشەش لەوێدا ئەمێننەوە ﴿٢٣﴾ حاڵ و نەزیلەی ئەم دوو تاقمە وەکوو کوێر و کەڕ و بینا و بیسەرە، ئایا ئەم دووانە حاڵیان وەکوو یەکە؟ ئایا بیر ناکەنەوە تا پەند بگرن؟ ﴿٢٤﴾ بە هەقیقەت ئێمە نووحمان ناردە لای هۆزەکەی، (پێی وتن:) من بۆ ئێوە ترسێنەرێکی ئاشکرام ﴿٢٥﴾ (بانگتان دەکەم) کە بێجگە لە خوا نەپەرستن، بەڕاستی من لە ئازاری ڕۆژی دەردناک بۆ ئێوە ترسم هەیە ﴿٢٦﴾ جا گرەگر و پیاوماقوڵان و پیاومەزنانی هۆزەکەی (لە وەڵاما) وتیان: ئێمە تۆ بێجگە لە مرۆڤێکی وەکوو خۆمان نابینین و ئەوانەی کە پەیڕەوییان لە تۆ کردووە، مشتێ ڕووتەڵە و بێسەروپان و مرۆڤی ڕواڵەتبینن و ئێوە لە خۆمان زیاتر نابینین، بەڵکوو بە درۆزنتان ئەزانین ﴿٢٧﴾ (نووح) وتی: ئەی هۆزی من! ئێوە چی ئەڵێن، ئەگەر بەڵگەیەکی ڕوونم لە پەروەردگارمەوە هەبێ و لە لای خۆیەوە منی خوێندبێتەوە و ئاگاتان لێی نییە و بۆ ئێوە نادیارە، ئایا ئەتوانم بە زۆر پێتانی قەبووڵ بکەم، لە حاڵێکدا حەز ناکەن و پێتان خۆش نییە ﴿٢٨﴾

Dr. Saleh Ebrahimi

ئەی هۆزم! من لە بەرانبەر ئەم بانگ کردنەدا، مزە و پاداشێکم لە ئێوە ناوێ، چونکە مزەی من هەر لەسەر خوایە، ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە (لەبەر ئێوە) لە خۆم دووریان ناخەمەوە، چونکە بەڕاستی ئەوانە دەگەنە بارەگای خوا، بەڵام ئێوە بە هۆزێکی نەزان دەبینم ﴿٢٩﴾ ئەی هۆزی من! چ کەسێ لە بەرانبەر خوادا یارمەتیم ئەدا، ئەگەر ئەوانە دوور بخەمەوە، جا ئایا بیری لێناکەنەوە؟ ﴿٣٠﴾ من پێتان ناڵێم گەنجینەی خوام لایە و ناڵێم نادیار و غەیب دەزانم و ناڵێم فریشتەم و ناشڵێم ئەوانە کە ئێوە بە سووکی لێیان دەڕوانن، خوا چاکەیان لەگەڵدا ناکا، خوا باشتر دەزانێ چییان لە دڵ و دەرووندایە، بەڕاستی (ئەگەر وا بڵێم) لەو کاتەدا لە ستەمکارانم ﴿٣١﴾ وتیان: ئەی نووح! شەڕەقسەت لەگەڵ کردین و زۆریش لەسەری ڕۆیشتی، ئێستا ئەگەر لە ڕاستبێژانی، ئەو (ئازارە)ی بەڵێنت پێداوین بیهێنە ﴿٣٢﴾ (نووح) وتی: ئەگەر خوا بیەوێ دەیهێنێ و ئێوەش ناتوانن خۆی لەبەر لادەن (و بەری بگرن) ﴿٣٣﴾ هەرکاتێ (لەبەر تاوانتان) خوا بیەوێ لاڕێتان بکا و منیش بمەوێ پەندتان بدەم، ئامۆژگاری و پەندی من کەڵکی بۆتان نییە، ئەو پەروەرێنەرتانە، بۆ لای ئەو دەگەڕێندرێنەوە ﴿٣٤﴾ یان دەڵێن: ئەو (محەممەد) ئەم قسانە بە درۆ ئەداتە پاڵ خوا، بڵێ: ئەگەر ئەمانە خۆم سازم دابێ و بیدەمە پاڵ خوا، تاوانەکەی بۆ منە، بەڵام من لە تاوانی ئێوە بێزارم ﴿٣٥﴾ بە نووح ڕاگەیێندرابوو بێجگە لەوانەی وا (تا ئێستا) بڕوایان هێناوە، ئیتر هیچکەس لە هۆزی تۆ بڕوا ناهێنن، کەوایە لە کارگەلێ کە دەیکەن هیوابڕ و غەمگین مەبە ﴿٣٦﴾ (ئێستا) لە بن چاوەدێری ئێمە و بە پێی فەرمانی ئێمە کەمی ساز بدە و لەبابەت ئەوانە کە ستەمیان کرد، لێم مەپاڕێوە کە بەڕاستی ئەوانە لە نوقم بووان لە بن ئاودا ﴿٣٧﴾

دکتور سا لح ئیبرا هیمی

ئەو خەریکی دروست کردنی گەمی بوو، هەرکاتێ هەندێ خاوەن پایە و مایە لە هۆزی، بە لایدا ئەرۆیشتن، حەنەک و گاڵتەیان پێ دەکرد (بەڵام نووح) وتی: ئەگەر ئێوە گاڵتەمان پێ دەکەن، ئێمەیش گاڵتەتان پێ دەکەین بەو جۆرەی ئێوە گاڵتەمان پێ دەکەن ﴿٣٨﴾ لەمە بەولاوە دەزانن چ کەسێ تووشی ئازاری وا دەبێ کە ئابرووی بچێ و جەزرەبەی لە بنە نەهاتووی بەسەردا دێ ﴿٣٩﴾ (ئەم بارودۆخە هەروا بەردەوام بوو) تا کاتێ کە فەرمانی ئێمە گەیی و ئاو تەنوورەی دا و بەوپەڕی نهێم و تەوژمەوە قەڵپەزەی دەکرد و شتی وەبەر خۆی دەدا (بە نووحمان) وت: لە هەر نێر و مێیەک دووان لەوێدا (لە گەمیدا) هەڵبگرە و خاووخێزانت (سوار بکە)، مەگەر ئەوانەی لە بەرا قسە لە تیاچوونی ئەوان کرابێ (وەکوو ژنەکەی و کەنعانی کوڕی) کەسانێ کە بڕوایان هێنا (سواری گەمییەکەیان بکە)، بێجگە لە ژمارەیەکی کەم بڕوایان پێ نەهێنابوو ﴿٤٠﴾ نووح وتی: بە ناوی خوا سواری گەمییەکە بن و لە کاتی ڕۆیشتن و لەنگەر گرتن و ڕاوەستانیدا یادی خوا بکەن، چونکە بەڕاستی پەروەرێنەرم لێبور و دڵاوێنە ﴿٤١﴾ گەمییەکە ئەوانی بە نێو پێل و شەپۆلی هەروەکوو چیادا ئەبرد، (لەم کاتەدا) نووح هەرای لە کوڕەکەی کرد، گازی و بانگی لێ کرد کە لە سووچێکی چەپەک دوور لە ڕێبازی گشتی بوو، ئەی کوڕم! وەرە لەگەڵ ئێمە سوار بە و لەگەڵ خوانەناسان مەبە ﴿٤٢﴾ وتی: ئەچمە سەر کێوێک کە لە ئاو بردن بمپارێزێ، وتی: ئەمڕۆ هیچ پارێزەرێ لە بەرانبەر فەرمانی خوادا نییە، مەگەر کەسێ کە خوا ڕوحمی پێبکا، لەو دەمەدا شەپۆلی (زەریا) کەوتە نێوان ئەم دووانە (باوک و کوڕ)، جا خرایە نێو جەرگەی خنکاوانی نوقمکراوان ﴿٤٣﴾ وترا: ئەی زەوی! ئاوەکەت هەڵقوڕێنە و هەڵمژە، ئەی ئاسمان! باران مەبارێنە، ئاوەکە دادەڵیە ناو زەوی بە ناخی ئاخا ڕۆچوو و کار (ی تیاچوونی خوانەناسان بە سێلاو) تەواو کرا و (گەمییەکە) لەسەر (کێوی) جوودی لەنگەری گرت و ڕاوەستا، وترا: دوور بێ هۆزی ستەمکار (لە ڕەحمەتی من)، (ئارارات: هەراوراد: بەخشندە، جودی ـ گودی، کوردی، کاردین، کێوێکە لە کوردستانی باکووردایە، لای موسڵ و ئامێد و جزیرەی عەبدولعەزیز کوڕی عومەری بەردەقیتی کورد کە بە جزیرەی کوڕی عومەر ناودارە)

﴿٤٤﴾ نووح لە پەروەرێنەری خۆی پاڕاوە، جا وتی: ئەی پەروەرێنەری من! کوڕەکەم لە خاووخێزانی منە و بەڵێنت (لەبابەت ڕزگاری ئەوانەوە) ڕاستە، تۆ لە هەموو فەرمانڕەوایان بەدەسەڵات و دادگەرتری ﴿٤٥﴾

Dr. Saleh Ebrahimi

دکتورسالح ئیبراهیمی

فەرمووی: ئەی نووح! ئەو (کەنعان) کەسی تۆ نییە، ئەو کردەوەی ناچاکە، جا کەوایە ئەوەی کە نایزانی، لە منی مەخوازە، من ئامۆژگاریت بـۆ دەکەم کە لە نەزانـان نەبـی ﴿۴۶﴾ وتـی: ئەی پەروەرێنەری من! پەنات بۆ دێنم لەوەی شتێکت لێبخوازم کە نایزانم، ئەگەر نەمبەخشی و لێم نەبووری لە زیان لێکەتووان دەبم ﴿۴۷﴾ (بە نووح) وترا: ئەی نووح! بە سەلامەتی و بەو پیتەوە کە داومانە بە تۆ و هاورێگایانت دابەزە و چین و تیرە و بەرەکانی دواییش تا ماوەیەک خۆشی و ژیانیـان ئەدەینـێ، لە پاشـان ئـازارێکی دەرداوییـان لە ئـێمەوە پـێدەگـا ﴿۴۸﴾ ئەمـانە لە هەواڵگەلی بەرپێوار و نادیارن کە بۆ تۆمان نـارد کە بەر لەمە نە تـۆ و نە هـۆزەکەت ئەوەتـان نەدەزانی، جا خۆ ڕابگرە و تابشت بێنە، سەرئەنجامی (چاک) بۆ خۆپـارێزانە ﴿۴۹﴾ و (ئێمـە) بۆلای (هۆزی) عادیش «هوود»مان نارد، کە برایان بـوو، (بەوانـی) وت: ئەی هـۆزی مـن! خـوا بپەرستن کە بێجگە لەو خوایێ‌تر بۆ ئێوە نییە، ئێـوە تەنیـا هەر بوختـان هەڵدەبەسـتن ﴿۵۰﴾ ئەی هۆزی من! پاداشم بـۆ ئەم کـارە لە ئێـوە نـاوێ، پاداشـم لەسـەر کەسـێکە کە منـی بەدی هێناوە، ئایا تێناگەن؟ ﴿۵۱﴾ ئەی هۆزی من! لە پەروەرێنەرتان داوای لێبوردن بکەن، لە پاشان بگەڕێنەوە بۆ لای خوا، تا (بارانی) ئاسمان پەیتا پەیتا ببارێنێ بە سەرتانا و قەوەت و هێزێک بە سەر هێزتاندا زیاد بکا، ڕوو (لە هەق) وەرمەگێڕن تا تاوانبار بن ﴿۵۲﴾ وتیـان: ئەی هـوود! تۆ بەڵگەیەکت بۆ ئێمە نەهێناوە و ئێمە لە بەر قسەی تۆ دەس لە خوایانی خۆمان بەرنـادەین، و ئێمە بڕوات پێناهێنین ﴿۵۳﴾

Dr. Saleh Ebrahimi

ئێمە بە تۆ بێجگە لەمە ناڵێین: کە هەندێ لە خواکانمان زیانیان بە تۆ گەیاندووە (و دەستیان لێ وەشاندووی و ئەقڵیان بردووی)، هوود وتی: خوا بە شایەد ئەگرم، ئێوەش شایەد بن کە من لەوەی ئێوە دەیکەنە هاوبەش بۆ خوا بێزارم ﴿٥٤﴾ غەیری خوا، جا هەمووتان پیلانم بۆ بگێڕن، لە پاشان مۆڵەتیشم نەدەنێ، (بەڵام هیچیشتان پێ ناکرێ) ﴿٥٥﴾ بەڕاستی پاڵم بە خواوە داوە کە پەروەرێنەری من و ئێوەیە، هیچ جووڵندە و جفۆکێک نییە مەگەر ئەوەی کە خوا نێوچاوانی گرێ داوە، پەروەرێنەری من لەسەر ڕاستەڕێگایە ﴿٥٦﴾ جا ئەگەر ڕوو بسووڕێنن و نەیێنە ڕەدایێ و ڕازی نەبن، جا بە هەقیقەت ئەسپاردەی خۆم بە ئێوە ڕاگەیاندووە و پەروەرێنەرم هۆزی تر لە جیاتی ئێوە دائەنێ و ئێوە کەمترین زیانێک بە خوا ناگەیێنن، پەروەرێنەرم پارێزەری هەموو شتێکە ﴿٥٧﴾ کاتێ فەرمانی ئێمە گەیی، هوود و ئەوانەی بڕوایان بە هوود هێنابوو، بە ڕەحمەتی خۆمان ڕزگارمان کردن، ئەوانم لە ئازاری سەخت ڕزگار کرد ﴿٥٨﴾ ئەمە هۆزی عاد بوو کە لە نیشانەکانی پەروەرێنەری خۆیان حاشایان کرد و نافەرمانییان لە پێغەمبەرانی خۆیان کرد، لە فەرمانی هەر ستەمکارێکی بەلەوەز و لاسار و گوێنەبیس پەیڕەوییان دەکرد ﴿٥٩﴾ لەم دنیایە و لە ڕۆژی بەرێشدا لەعنەت (و بەدنێوییان) بۆ ما، ئاگادار بن کە بەڕاستی هۆزی عاد پەروەرێنەریان ئینکار کرد، یا خوا دوور بێ عادی هۆزی هوود (لە ڕەحمەتی خوا) ﴿٦٠﴾ بۆ لای (هۆزی) سەموود برای ئەوان، «ساڵح»مان نارد، وتی: ئەی هۆزی من! خوا بپەرستن کە بێجگە لەو، بۆ ئێوە خوایێتر نییە، ئەوە کە ئێوەی لە زەوی بەدیهێنا و ئاوەدان کردنەوەی ئەویی لە ئێوە ویستووە، جا داوای لێخۆشبوون لەو بکەن و لە پاشان بگەڕێنەوە بۆ لای ئەو (و تۆبە بکەن)، بەڕاستی پەروەرێنەرم (لە بەندەکانی خۆی) نێزیکە (و بە خواستی ئەوان) وەڵامدەرەوەیە ﴿٦١﴾ وتیان: ئەی ساڵح! بەر لەمە تۆ هۆی هیوای ئێمە بووی! ئایا بە ئێمە لە پەرستنی ئەوەی کە باووباپیرانمان دەیانپەرست ڕێ نادەی و دەمانگێڕیتەوە؟ بەڕاستی ئێمە لەوەی کە تۆ بانگمان دەکەی بۆ لای، دوودڵین و لە شکداین ﴿٦٢﴾

وتـی: ئەی هـۆزی مـن! ئایا ئەگەر بەڵگەیەکـی روونـم لە لایەن پەروەرێـنەرمەوە بـۆ هەبـێ و رەحمەتـی خـوام بـۆ هـاتبێ (ئەتـوانم لە راگەیانـدنی فەرمـانی ئەو مـل بـادەم)، جـا ئەگەر نافەرمانی خوا بکەم، چ کەسێ ئەتوانێ لە بەرانبەر خـوادا یاریـدەم بـدا؟ جـا کەوایە (قسـەی ئێوە شتێک بێجگە لە زیان بۆ من زیاد ناکا ﴿٦٣﴾ ئەی هۆزی من! ئەمە وشتری خوایە کە بۆ ئێوە نیشانەیەکە، جا لێی بگەرێن بـا لە ئەرزی خـوادا بـلەوەرێ و ئـازاری مەدەن، جـا (ئەگەر ئازاری بدەن) بە زوویی جەزرەبەی خوا ئەتانگرێ ﴿٦٤﴾ جا ئەوانە وشـترەکەیان پەی کـرد، جـا ئەویش بەوانی وت: (مۆڵەتتان تەواو بووە) سـێ رۆژ لە مـاڵی خۆتـان بمێـنـنەوە و رابـبـۆیرن و (دوای ئەوە ئازاری خوا دێ)، ئەمە بەڵێنی خوایە و درۆ نییە ﴿٦٥﴾ جا کـاتێ فەرمـانی ئـێمە (بۆ سزادانی ئەم هۆزە) هات، ساڵح و کەسانێ کە بروایان پێ هێنـابوو، بە بەزەی خۆمـان (لەو ئازار) و ریسوایی و سەرشۆرییەی ئەو رۆژەمان رزگار کردن، بەراستی هەر پەروەرێنەرت بەهێز و خاوەن وزەیە ﴿٦٦﴾ ئەوانە کە ستەمیان کردبوو شریخە و برووسکەی بەتەوژمـی (ئاسـمانی) گرتنی و لە ماڵ و جێگای خۆیاندا دەمەروو کەوتن و مردن ﴿٦٧﴾ بە جۆرێکی وا دەڵێی لەوێ نەبوون، ئاگادار بن بەراستی هۆزی سەموود لە پەروەرێنەری خۆیان حاشایان کرد، یاخوا هۆزی سـەموود (لە رەحمەتـی خـوا) دوور بـن ﴿٦٨﴾ بە هەقـیقەت رەوانەکراوەکـانی ئـێمە بە مزگێنییەوە چوونە لای ئیبراهیم، وتیان: سەلام، (ئەویش) وتی: سەلام، جا زۆری پـێنەچـوو کە گوێلکێکی برژاویان (بۆ ئەوان) هێنا ﴿٦٩﴾ جا کاتێ کە دیتی دەسیان پـێ ناگـا (دەسیان بـۆ درێژ ناکەن و لێی ناخۆن) کارەکەی ئەوانی ناحەز هاتە بەرچاو و لێیان ترسا، (بەڵام بە زوویـی پێیان وت: مەترسـە، بەراسـتی بـۆ لای هـۆزی لـووت رەوانەکـراوین ﴿٧٠﴾ (سـارا)ی ژنـی کە راوەسـتابوو پێکەنـی، جـا مزگێنیمـان بە ئیسـحاق (لەو) و دوای ئەویـش بە یەعقـووب (لە ئیسحاق) پێدا ﴿٧١﴾

وتی: وەیرۆ، ئایا منالّم ئەبێ کەچی پیرێژنم و ئەمەش مێردەکەمە کە پیرە، بەڕاستی ئەمە شتێ عەجیبە ﴿٧٢﴾ وتیان: لە فەرمانی خوا سەرت سوور دەمێنێ؟ ئەمە ڕەحمەتی خوا و بەرەکاتی ئەوە ئەڕژێ بەسەر مالّی ئێوەدا، بەڕاستی پیاهەلّگوتن هەر بە خوا ئەکەوێ ولە خوا دەوەشێتەوە و هەر خوا شیاوی پەسەند و گەورەیی‌یە ﴿٧٣﴾ جا کاتێ کە ترس لەسەر ئیبراهیم لاچوو، مزگێنی پێدرا، لە بابەت هۆزی لووتەوە لەگەلّمان کەوتە شەڕەقسە و سکالاّ و پاڕانەوە و ڕاز و نیاز ﴿٧٤﴾ (چونکە) بەڕاستی ئیبراهیم لەسەرخۆ و دلّنەرم و بەرەو خوا بوو ﴿٧٥﴾ ئەی ئیبراهیم! واز لەم کارە بێنە، بەڕاستی فەرمانی پەروەرێنەرت گەییوە، چونکە بەلاّی بێ‌گەڕانەوە دەیانگرێ و بەرپەرچی بۆ نییە ﴿٧٦﴾ کاتێ ڕەوانەکراوەکانی ئێمە هاتنە لای لووت، بە هاتنیان دلّتەنگ و پەرێشان بوو، وتی: ئەمڕۆ ڕۆژێکی سەختە ﴿٧٧﴾ هۆزەکەی بە هەلّەداوان و بەپەلە هاتنە لای (لووت، لە بەرا بێ‌ناموسی و کاری خراپیان دەکرد، وتی: ئەی هۆزی من! ئەمانە کیژی منن، بۆ ئێوە پاکترن (بڕوا بێنن و مارەیان بکەن و لەکاری ناشیاو خۆ بپارێزن)، لە خوا بترسن و لەبابەت میوانەکان ئابرووم مەبەن (و ڕووزەردم مەکەن)، ئایا لە نێو ئێوەدا مێرێکی پێگەیشتوو و تێگەیشتوو نییە؟ ﴿٧٨﴾ وتیان: بە هەقیقەت تۆ دەزانی ئێمە هیچ کارێکمان بە کچانی تۆ نییە، دیارە چاک دەزانی کە چمان دەوێ ﴿٧٩﴾ وتی: (پەکوو) ئەگەر لە بەرانبەر ئێوەدا هێزێکم بوایە یا پشتیوانێکی قەویم بوایە (جا دەتانزانی چم لێ دەکردن) ﴿٨٠﴾ (جا میوانەکان) وتیان: ئەی لووت! بە هەقیقەت ڕەوانەکراوانی پەروەرێنەرتین، ئەوان (خەلّکی خوانەناسی شار) هەرگیز دەسیان بە تۆ ناگا، جا تۆ لە بەتلّ و بەشێک لەم شەودا لەگەلّ خاووخێزانت (لەم شارە) بڕۆ، هیچ کەس بۆ پشتەوە ئاوڕ نەداتەوە، مەگەر ژنەکەت، ئەو بەو بەلاّیەی تووشی ئەوان بووە، تووش دەبێ، وەختی ئەوان دەم بەیانە، ئایا دەم بەیان نێزیک نییە؟! ﴿٨١﴾

جا کاتێ کە فەرمانی ئێمە هات ئەو شوێنە (شار و دێ)مان ژێرورِوو کرد و بارانی گزمووڵە قورِ و گڵمەتی وەک بەردی رەق بەسەر ئەواندا رژاند ﴿٨٢﴾ (گڵمەتگەلێ کە) لای پەروەرێنەرت نیشاندار کرابوون، بەڵای وا لە ستەمکاران دوور نییە ﴿٨٣﴾ بۆ (ئەهلی) مەدیەن، شوعەیبی برای ئەوانمان نارد، وتی: ئەی هۆزی من! خوا بپەرستن، بێجگە لەو خودایێتر بۆ ئێوە نییە، (لە فرۆشتندا) پێوانە و کێشانە کەم و سووک مەکەن، من خێرخوازی ئێوەم، بەراستی من لە ئازاری رۆژی هەموو لاگر بۆ سەر ئێوە ئەترسم ﴿٨٤﴾ ئەی هۆزی من! پێوانە و کێشانەتان دادگەرانە بێ و لە شتومەکی خەڵک کەم مەکەنەوە، لە ئەرزا خراپە مەکەن ﴿٨٥﴾ هەرچی خوا بۆی راگرتوون و بۆتان بێڵێتەوە (لە کرین و فرۆشتندا) بۆتان چاترە، ئەگەر بروِاتان هەبێ، من پارێزەری ئێوە نیم (و ناتوانم بە زۆر بروِاتان پێبێنم) ﴿٨٦﴾ وتیان: ئەی شوعەیب! ئایا نوێژەکانت فەرمانت پێئەداکە ئەوەی وا باووباپیرانمان دەیانپەرست، وازی لێ بێنین یا وەک خۆمان دەمانەوێ لە دارایی و ماڵمان دەسکاری نەکەین، بەراستی تۆ مرۆڤێکی لەسەرەخۆ و بەسەلیقەی ﴿٨٧﴾ وتی: ئەی هۆزی من! هەر دەمێ لە پەروەرێنەرمەوە بەڵگەیەکی ئاشکرام هەبێ و رِسق و رۆزییەکی چاکی لە لایەن خۆیەوە بە من دابێ (ئایا ئەتوانم نافەرمان بم؟)، من نامەوێ ئێوە لە کردەوەی شتێک بگێرِمەوە کە خۆم بیکەم، بێجگە لە چاک کردن و سەروسامان دان بە کاروباری ئێوە تا ئەو شوێنەی بتوانم شتێکم ناوێ و سەرکەوتنی منیش تەنیا بە خوایە، پاڵم هەر بەو داوە و هەر بۆ لای ئەویشە گەرانەوەم ﴿٨٨﴾

ئەی هۆزی من! دژایەتی کردنتان لەگەڵ من نەبێتە هۆی ئەوەی کە ئێوەیش بە چارەنووسێ کە هۆزی نووح یا هۆزی هوود یا هۆزی سالح تووشی بوون، تووش ببن، هۆزی لووتیش ئەوەندە لە ئێوە دوور نین ﴿٨٩﴾ لە پەروەرێنەری خۆتان داوای لێخۆشبوون بکەن، لە پاشان بۆ لای ئەو بگەڕێنەوە، پەروەرێنەرم دلاوا و دۆستە (بۆ بەندەی خۆی) ﴿٩٠﴾ وتیان: ئەی شوعەیب! زۆری لەوەی دەیڵێی ئێمە لێی حاڵی نابین و بەڕاستی تۆ لە نێو خۆماندا بێدەسەڵات دەزانین، ئەگەر لەبەر هۆزی گچکەت نەبێ بەردبارانمان دەکردی، تۆ لای ئێمە ڕێزێکت نییە و دەرۆستی ئێمە نایەی ﴿٩١ ﴾ وتی: ئەی هۆزی من! ئایا هۆزی چکۆلەی من لای ئێوە لە خوا گرینگترو ئازیزترە و فەرمانی ئەوتان خستۆتە پشت گوێ؟ بەڕاستی پەروەرێنەرم بەوەی دەیکەن ئاگادارە و دەورەی داون ﴿٩٢﴾ ئەی هۆزی من! هەر کارێ لە دەستتان دێ بیکەن، بەڕاستی منیش کاری خۆم دەکەم! لەوە بەولاوە دەزانن ئازاری ئابڕووبەر تووشی کێ دەبێ و چ کەسێ درۆزنە، ئێوە چاوەڕوان بن، منیش لەگەڵ ئێوەدا چاوەڕوانم ﴿٩٣﴾ کاتێ کە فەرمانی ئێمە گەیی، شوعەیب و ئەوانەی کە بڕوایان هێنا و لەگەڵ ئەو، بە بەزەیی و ڕەحمەتی خۆمان ڕزگارمان کردن، ئەوانەی کە ستەمیان کرد نەعرەتە و شریخەی (ئاسمانی) گرتنی و وای تاساندن و گێژ و وری کردن کە لە شوێنەکانی خۆیاندا دەمەوروو کەوتن (و مردن) ﴿٩٤﴾ بە جۆرێکی وا وەک ئەوەی لێی نیشتەجێ نەبوون، ئاگادار بە خەڵکی مەدیەن (لە ڕەحمەتی خوا) دوورن، هەروەکوو هۆزی سەموود دوور بوون ﴿٩٥﴾ بە هەقیقەت ئێمە مووسامان بە نیشانەکانی خۆمان و بەڵگەی ئاشکراوە نارد ﴿٩٦﴾ بۆ لای فیرعەون و دەوروبەری لە مرۆڤی دیوەخانی، جا ئەوانە لە فەرمانی فیرعەون پەیڕەوییان دەکرد، کەچی فەرمانی فیرعەون هۆی پێگەیشتن و ڕزگار بوون نەبوو ﴿٩٧﴾

ئەو لە ڕۆژی بەریێدا لە پێش هۆزەکەیەوە دەبێ، جا ئەوان (لەباتی ئاوی بەهەشت) ئەباتە ناو ئاگر، چەن خراپە ئاگر جێی ئاو خواردنەوەی مرۆڤ بێ (وەرد: ئاوێک کە مرۆڤ دەچێتە سەری) ﴿٩٨﴾ ئەوانە لەم دنیا و لە ڕۆژی بەریێشدا نەحلەنیان بە شوێنەوەیە، چ بەخششێکی کرێت و دزێو و ناشیرین و خراپیان پێ دراوە ﴿٩٩﴾ ئەمە لە هەواڵەکانی شار و دێن کە بۆ تۆی دەگێرینەوە کە هەندێ (هێمان) لە سەر پێن (و ماون)، هەندێکیش درویێنە کراون (و لە ناو چوون) ﴿١٠٠﴾ ئێمە ستەممان لێ نەکردن، بەڵکوو خۆیان ستەمیان لە خۆیان کرد، کاتێ فەرمانی سزادانی خوا گەیی، خودایانێ غەیری خوا لەوانەی کە هاواریان لێ دەکردن، یارمەتی ئەوانیان نەدا (و لە هیچ بار و بابەتێکەوە ئەوانی بێنیاز نەکرد)، غەیری تیاچوون شتێکی بۆ زیاد نەکردن ﴿١٠١﴾ ئا بەمجۆرەیە سزادانی پەروەرێنەرت (خەڵکی) شار و ئاواییەکانی گرت، کاتێ کە ناحەق بوون، سزادانی ئەو فرە سەخت و دەردناکە ﴿١٠٢﴾ بەڕاستی لەمەدا پەند و نیشانەیەکە؛ بۆ کەسانێ کە لە ئازاری ڕۆژی بەرێ دەترسن، ئەمە ڕۆژێکە خەڵک لەودا کۆ دەکرێنەوە، ئەوە ڕۆژێکە بۆ هەمووان دیار و بەرچاو ﴿١٠٣﴾ ئێمە ئەوە دوا ناخەین، مەگەر بۆ ماوەیەکی دیاریکراو ﴿١٠٤﴾ ڕۆژێ کە (قیامەت) دێ بەبێ ئیزنی خوا هیچ کەس قسە ناکا، مەگەر بە ئیجازەی ئەو نەبێ، جا تاقمێ لەوانە بێبەخت و بەختڕەش و تاقمێ بەختەوەرن ﴿١٠٥﴾ جا ئەوانەی بێبەخت بوون، بە ئاخ و ئۆخ و بە هەنیسکدان (نزگەرەی بەدەم گریانەوە) لە ئاگردان و ئەوانە لەوێدا ناڵەناڵ و هاوارهاواریانە ﴿١٠٦﴾ بۆ هەمیشەیش لەوێدا ئەمێننەوە تا ئاسمان و زەوی هەبن، مەگەر پەروەرێنەرت بیەوێ، بەڕاستی پەروەرێنەرت هەرچی بیەوێ دەیکا ﴿١٠٧﴾ ئەوانەی کە بەختەوەر بوون، بۆ هەمیشە لە بەهەشتدا دەمێننەوە؛ تا ئاسمان و زەوی هەبن، مەگەر پەروەرێنەرت بیەوێ، بەخششێکە نابڕێ ﴿١٠٨﴾

Dr. Saleh Ebrahimi

دکتورسالح ئیبراهیمی

جا تۆ سەبارەت بەوەی کە ئەوانە دەیپەرستن، دردۆنگ و بەگومان مەبە، ئەمانە هەر ئەوانە دەپەرستن کە باووباپیرانیان دەیانپەرست، ئێمە بێ‌کەموکۆڕی بەشیان (لە ئازار) ئەدەین ﴿١٠٩﴾ کتێبی ئاسمانیمان بە مووسا دا، جا لە دواییدا جیاوازی تێخرا و کێشەی لەسەر ساز بوو، ئەگەر گفتی بەرێی خوا نەبوایە (لە بابەت تاقی کردنەوە و تەواو کردنی بەڵگەوە) کێشەیان دەبڕایەوە، ئەوانە (هێمان) لە دوودڵیدان، دوودڵی تێکەڵ بە گومان و بەدبینی ﴿١١٠﴾ پەروەرێنەرت بێ‌کەموکووڕی قەرەبووی کردەوەی هەر یەکیان ئەداتەوە، خوا بەوەی دەیکەن بە ناخی ئاگا و زانایە ﴿١١١﴾ جا بەو جۆرەی فەرمانت پێدراوە خۆ ڕاگرە، هەروا کەسانێ کە بەرەو خوا گەڕاونەتەوە و لەگەڵ تۆن (با خۆ ڕاگرن) و مل بانەدەن، ئەوەی دەیکەن، خوا بینایە و دەیبینێ (جا کەوایە کردەوەتان تەنیا بۆ خوا بێ) ﴿١١٢﴾ مەچن بۆ لای غەدرکەران و ڕمووده و هۆگریان مەبن و پاڵ مەدەن بە زاڵمانەوە، جا (ئەگەر مەیلتان بۆ لای ستەمکاران بێ) ئاگر ئەتانگرێ (و بە ئاگری ئەوانەوە دەسووتێن)، بێجگە لە خوا هیچ پشتیوانتان بۆ نییە و پاشان یارمەتیش نادرێن ﴿١١٣﴾ نوێژ لە ئالی و لە ڕەخ و لە دوو لای ڕۆژ و سەرەتا و چەن بەتلی شەو بەجێبێنن، (چونکە) بەڕاستی چاکە؛ خراپە دەشواتەوە و (شوێنەکەیان لادەبا)، ئەمە ئامۆژگاری و پەندێکە بۆ ئەوانەی پەند وەرگرن ﴿١١٤﴾ تابشت بێنە، خوا پاداشی کارچاکان زایە ناکا ﴿١١٥﴾ جا بۆچ لە سەدەکانی بەر لە ئێوە، لە زانایانی ئاوەزدار کەسانێ نەبوون تا لەم زەوییەدا بەر لە خراپە بگرن مەگەر کەمێ لەوانە کە ڕزگارمان کردن، ئەوانەی کە ستەمیان کرد لە خۆشی و ناز و نیعمەت پەیڕەوییان کرد و تاوانبار بوون (و لە ناو چوون) ﴿١١٦﴾ وا نەبوو کە پەروەرێنەرت شار و ئاوایی‌یەکان بە ناحەقی لە ناو ببا، خوا چ جار و هیچ وەختێ کارێ ناحەقی نەکردووە؛ لە حاڵێکدا خەڵکەکەی خەریکی خۆ چاک کردن بووبن ﴿١١٧﴾

Dr. Saleh Ebrahimi

دکتور سالح ئیبراهیمی

ئەگەر پەروەرێنەرت بیویستبا (بێ جیاوازی) هەموو خەڵکی دەکردە پەیڕەوی یەک دین و ئایین، بەڵام ناتەبایی و جیاوازی لە نێو ناچێ و هەر دەمێننەوە ﴿١١٨﴾ مەگەر ئەو کەسەی کە پەروەرێنەرت ڕوحمیان پێ بکا و لەبەر ئەمەشە ئەوانەی بەدیهێناوە و بڕیار و فەرمانی پەروەرێنەرت تەواو بووە هەر دێتەجێ و جەهەندەم لە (مل‌بادەرانی) جنۆکە و مرۆ بەتێکرا پڕ و تەژی دەکەم ﴿١١٩﴾ لە هەواڵی پێغەمبەران هەمووت بۆ دەگێڕینەوە، ئەوەی دڵ و دەروونت پێی ئارام بگرێ و لەم (بەسەرهاتەدا) دیارە: ڕاستی و ئامۆژگاری بۆ بڕواداران و پەند و بیرەوەری تێدایە ﴿١٢٠﴾ بەوانە کە بڕوا ناهێنن، بڵێ: هەرچیتان لە دەس دێ ئەنجامی بدەن، ئێمەیش ئەنجامدەرین ﴿١٢١﴾ چاوەڕوان بن، ئێمەیش چاوەڕوانین ﴿١٢٢﴾ بۆ خوایە (زانینی نادیار و) غەیبی ئاسمانەکان و زەوی (و ڕاز و نهێنییەکانیان)، هەموو کارێک بۆ لای ئەو دەگەڕێتەوە، جا هەر خوا بپەرستە و پاڵ بەو بدە، پەروەرێنەرت لەو کارانەی دەیکەن بێ‌ئاگا و غافڵ نییە ﴿١٢٣﴾

سوورەی یوسف ١١١ ئایەتە

سوورەی یوسف لە مەککە هاتۆتە خوارەوە و بە (بسم‌الله)وە ١١١ ئایەتە.

بە ناوی خوای بەخشەر و دڵاوێن.

ئەلف، لام، ڕا ـ ئەم پیتانە نیشانەکانی کتێبی ئاشکران ﴿١﴾ بەڕاستی قورئانێکە بە عەرەبی ناردوومانەتە خوارێ تا ئێوە بیری لێ‌بکەنەوە و ئاوەزی خۆتان بخەنە کار ﴿٢﴾ ئێمە باشترین و شیرینترین چریکە و چیرۆک بۆ تۆ دەگێڕینەوە، لە ڕێگای ناردنی ئەم قورئانەوە بۆ تۆ، هەرچەند بەر لەمە لە بێ‌ئاگایان بووی ﴿٣﴾ (بێنەوە بیر) وەختێ یوسف بە باوکی وت: ئەی بابە! من لە خەوا دیتم یازدە ئەستێرە و تەبەقی ڕۆژ و مانگ بە سەرچەماندن سوژدەیان بۆ دەبردم! ﴿٤﴾

Dr. Saleh Ebrahimi